

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ – ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: Ιστορία Κατεύθυνσης	ΤΑΞΗ: Β΄
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 17.5.2017	ΧΡΟΝΟΣ: Δύο ώρες και 30 λεπτά

----- ΚΑΤΟΧΗ ΚΙΝΗΤΟΥ Ή ΕΞΥΠΝΗΣ ΣΥΣΚΕΥΗΣ = ΔΟΛΙΕΥΣΗ-----

Γενικές οδηγίες:

- Να γράψετε με μπλε πένα.
- Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.
- Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **πέντε (5)** σελίδες.
- **Να απαντηθούν ΟΛΕΣ οι ερωτήσεις και των τριών μερών.**

ΜΕΡΟΣ Α΄**(20 ΜΟΝΑΔΕΣ)**

A1. Καθένα από τα στοιχεία της Στήλης Β αντιστοιχεί με μια προσωπικότητα της Στήλης Α. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο (2) προσωπικότητες της Στήλης Α περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Ρωμανός Δ΄ Διογένης	α. Βιβλίο των θαυμάτων
2. Μάρκο Πόλο	β. Διάταγμα των Μεδιολάνων
3. Ιουστινιανός	γ. Πολιορκία της Λευκωσίας
4. Έρασμος	δ. Αναγέννηση
5. Νικόλαος Δάνδολος	ε. Ανασύσταση της ρωμαϊκής οικουμένης
6. Γεώργιος Βουστρώνιος	
7. Μ. Κωνσταντίνος	

(5 x 2 = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων είναι σωστό ή λάθος γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

(α) Με την έκδοση της «Βούλλας» ή «Διάταξης Κυπρίας» (1260 μ.Χ.) ο Πάπας Αλέξανδρος Δ΄ ενίσχυε και επικύρωνε την υποτέλεια της κυπριακής Εκκλησίας στη Λατινική.

(β) Στα τέλη του 18^{ου} και στις αρχές του 19^{ου} αι., στη Γαλλία, η Τρίτη Τάξη συγκεντρώνει όλα τα προνόμια.

(γ) Ο μερκαντισμός είναι ο κρατικός παρεμβατισμός, ο οποίος περιορίζει την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα.

(δ) Ο αποστολικός χαρακτήρας της Κύπρου υπήρξε ένας από τους βασικότερους συντελεστές της αναγνώρισής της ως αυτοδιοικούμενης.

(ε) Ο Μ. Θεοδόσιος, το 330 μ.Χ., επιδιώκοντας να επιλύσει τα προβλήματα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και να την ισχυροποιήσει, αποφάσισε τη μεταφορά της πρωτεύουσάς της στο Βυζάντιο.
(5 x 2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Διαφωτισμός

(περιεχόμενο του όρου, χρονικό πλαίσιο, **δύο (2)** ιδέες που προβάλλονται και οι εκφραστές τους)

β. Βυζαντινή διπλωματία

(σε τι αποσκοπούσε, **δύο (2)** τρόποι με τους οποίους εφαρμόζεται)

γ. Μετοικεσία Κυπρίων 691 μ.Χ.

(από ποιον αυτοκράτορα αποφασίστηκε, **δύο (2)** αίτια, ποιοι μεταφέρονται και γιατί)

(3 x 5 = 15 μονάδες)

B2. Να γράψετε ένα κείμενο έκτασης 180-200 λέξεων, στο οποίο να εξηγήσετε τι ήταν το κίνημα της Εικονομαχίας (726-843 μ.Χ.), να παρουσιάσετε **δύο (2)** αιτίες που επέβαλαν το κίνημα αυτό και να αναφερθείτε στην οριστική κατάληξη που είχε. Επιπλέον, να δικαιολογήσετε τη στάση της Εκκλησίας της Κύπρου στο θέμα της Εικονομαχίας.

Στο κείμενό σας να ενταχθούν λειτουργικά και οι ακόλουθοι όροι/έννοιες:

πολιτική αναγκαιότητα, Θεοδώρα, καθεστώς συγκυριαρχίας

(15 μονάδες)

B3. Σε ένα κείμενο έκτασης 180-200 λέξεων να εξηγήσετε τι ήταν τα θέματα και να αναφέρετε **δύο (2)** λόγους που κατέστησαν αναγκαία τη δημιουργία τους. Αφού παρουσιάσετε τον τρόπο λειτουργίας τους, να αξιολογήσετε τον θεσμό προβάλλοντας **δύο (2)** επιχειρήματα.

(15 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, βαθμολογείται με μηδέν (0) μονάδες.

Γ1.

[...] Στο μεταξύ ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ (Παλαιολόγος), κάτω από την αφόρητη πίεση των Τούρκων, αναζήτησε στην απόγνωσή του διέξοδο σε νέες διαπραγματεύσεις για την Ένωση των δύο Εκκλησιών, έτοιμος να εξασφαλίσει τη δυτική βοήθεια εναντίον των απίστων, που τόσο συχνά είχε εξαγγελθεί με τίμημα την εκκλησιαστική υποταγή στη Ρώμη. Ως τότε οι εμπειρίες δεν ήταν καθόλου ενθαρρυντικές. Όσες φορές γίνονταν τέτοιες διαπραγματεύσεις το Βυζάντιο και η Ρώμη κατέληγαν πάντα στο ίδιο σημείο, αφού η μια πλευρά παραπλανούσε την άλλη και έτρεφαν αυταπάτες. Η βυζαντινή δηλαδή κυβέρνηση περίμενε από τη Ρώμη τη σωτηρία από τον τουρκικό κίνδυνο και υποσχόταν την Ένωση των Εκκλησιών, την οποία δεν μπορούσε να επιβάλει μπροστά στο άκαμπτο λαϊκό αίσθημα των Βυζαντινών. Η Ρώμη απαιτούσε ως βασική προϋπόθεση την αναγνώριση του πρωτείου της και μόνον τότε υποσχόταν βοήθεια εναντίον των Τούρκων, την οποία, όμως, εκτός από περιορισμένες εξαιρέσεις, δεν μπορούσε να εξασφαλίσει ούτε και στις ρωμαιοκαθολικές δυνάμεις της Ανατολής. Ο αυτοκράτορας Μανουήλ, με τις πολλαπλές εμπειρίες του, αντιμετώπιζε την ιδέα της Ενώσεως με μεγάλο δισταγμό. Λέγεται ότι λίγο πριν από τον θάνατό του προειδοποίησε καθαρά τον γιο του να μην ελπίζει τίποτε απ' αυτήν». [...]

Georg Ostrogorsky, *Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους*, τόμ. Γ΄, (μτφ. Ιω. Παναγόπουλος), εκδ. Στ. Βασιλόπουλος, σ. 264

Αξιοποιώντας στοιχεία του πιο πάνω παραθέματος και τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα ακόλουθα:

- α. Στο πιο πάνω παράθεμα γίνεται έμμεση αναφορά και στο Σχίσμα των δύο Εκκλησιών. Να αναφέρετε **δύο (2)** λόγους που οδήγησαν στο οριστικό Σχίσμα του 1054 μ.Χ. την Ανατολική και τη Δυτική Εκκλησία. **(5 μονάδες)**
- β. Τέσσερις αιώνες αργότερα (1438 μ.Χ.), ποια αναγκαιότητα οδήγησε τον αυτοκράτορα Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγο να καταφύγει σε νέες διαπραγματεύσεις για την Ένωση των δύο Εκκλησιών; **(2 μονάδες)**
- γ. Σε ποια Σύνοδο κατέληξαν οι διαπραγματεύσεις αυτές το 1438 μ.Χ. και ποια απόφαση ελήφθη; Γιατί δεν κατέστη δυνατό να υλοποιηθεί η συγκεκριμένη απόφαση τελικά; **(5 μονάδες)**

Γ2.

Εικόνα Α

Εικόνα Β

Αξιοποιώντας στοιχεία των πιο πάνω εικόνων και τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Να ονομάσετε το κάθε ένα από τα πιο πάνω έργα της βυζαντινής τέχνης.
(Να προσδιορίσετε ξεκάθαρα σε ποια εικόνα αναφέρεστε κάθε φορά). **(2 μονάδες)**
- β. Να αναφέρετε **δύο (2)** λόγους που να αποδεικνύουν τη σημασία των σωζόμενων στην Κύπρο ψηφιδωτών παραστάσεων της Πρωτοβυζαντινής περιόδου. Πού βρίσκεται σήμερα το καθένα από αυτά τα ψηφιδωτά; **(5 μονάδες)**
- γ. Να εξηγήσετε τον κύριο σκοπό της διακόσμησης των ορθόδοξων εκκλησιών. **(3 μονάδες)**

Γ3.

Παράθεμα Α

[...] Η ιδέα των σταυροφοριών έδωσε ένα νέο μέσο για να επιχειρηθεί η εξάπλωση της επιρροής των Δυτικών στη χριστιανική Ανατολή. Η έκκληση που έκανε ο πάπας Ουρβανός Β΄ στη σύνοδο του Clermont βρήκε μεγάλη απήχηση εξαιτίας του θρησκευτικού ενθουσιασμού που φούντωνε στη Δύση. [...] Τόνωσε τη νοσταλγία για τους Αγίους Τόπους, των οποίων η γοητεία και η σκληρή δοκιμασία (ύστερα από την κατάληψη της Ιερουσαλήμ από τους Σελτζούκους το 1077 μ.Χ.) είχαν γίνει γνωστές στη Δυτική Χριστιανοσύνη από τους αναρίθμητους προσκυνητές. Επίσης, ερέθισε τους φεουδάρχες που διψούσαν για νέες κατακτήσεις και περιπέτειες, καθώς και τις λαϊκές μάζες της Δύσεως, που βρίσκονταν σε οικονομική εξαθλίωση. [...]

Georg Ostrogorsky, *Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους*, τόμ. Γ΄, (μτφ. Ιω. Παναγόπουλος), εκδ. Στ. Βασιλόπουλος, σ. 25

Παράθεμα Β

[...] Τον Απρίλιο του 1204 μ.Χ. η Πόλη έπεσε. Αυτό που ακολούθησε αποτελεί ένα από τα πιο επαίσχυντα επεισόδια της Ευρωπαϊκής ιστορίας.[...] Οι σταυροφόροι του Χριστού κακοποίησαν και δολοφόνησαν χωρίς οίκτο άνδρες, γυναίκες, παιδιά, βίασαν καλόγριες, σύλησαν αυτοκρατορικούς τάφους και δεν άφησαν απείραχτο ούτε το σκήνωμα του Ιουστινιανού. Στην Αγία Σοφία οι ορδές των στρατιωτών κατέστρεψαν την Αγία Τράπεζα, κομμάτιασαν το αργυρό εικονοστάσι και πήραν μαζί τους όλο το ασήμι και το χρυσάφι που μπόρεσαν να φορτώσουν στα γαϊδούρια και στα μουλάρια που είχαν φέρει μέσα στον ναό. [...] Ο Νικήτας Χωνιάτης μας δίνει ένα μεγάλο και εν μέρει επαληθευμένο κατάλογο έργων τέχνης που καταστράφηκαν στη διάρκεια αυτών των φρικτών ημερών. [...] Ξεχνούμε εύκολα πόσο η καλλιτεχνική λαμπρότητα της Βενετίας βασίζεται σε θησαυρούς που ληστεύθηκαν από το Βυζάντιο. [...]

S. Linner, Ιστορία του Βυζαντινού Πολιτισμού, εκδ. Γκοβόστη

Αξιοποιώντας στοιχεία των πιο πάνω παραθεμάτων και τις ευρύτερες ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Να εξηγήσετε **δύο (2)** από τα αίτια των σταυροφοριών. **(4 μονάδες)**

β. Η Δ΄ σταυροφορία (1204 μ.Χ.) επηρέασε ανεπανόρθωτα τον πολιτισμό και το μέλλον της Κωνσταντινούπολης και γενικά της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Να αποδείξετε την πιο πάνω θέση παρουσιάζοντας **δύο (2)** επιχειρήματα. **(4 μονάδες)**

γ. Η Κύπρος βρέθηκε στον δρόμο της Γ΄ σταυροφορίας.

i. Να αναφέρετε **δύο (2)** ενέργειες στις οποίες προέβη ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ Κομνηνός και οι διάδοχοί του, ώστε να οχυρώσουν την Κύπρο την περίοδο αυτή.

ii. Ποιος ήταν ο κυβερνήτης της Κύπρου πριν από την έλευση των στρατευμάτων της Γ΄ σταυροφορίας και με ποιο τρόπο είχε καταλάβει την εξουσία; Να αναφέρετε **δύο (2)** χαρακτηριστικά της διακυβέρνησής του. **(5 μονάδες)**

Οι Εισηγητές

Ο Συντονιστής

Η Διευθύντρια

Ουρανία Χατζηαντωνίου

Μαρία Παπαϊωάννου

Ιωάννης Σακκάς

Γιαννάκης Ιωαννίδης, Β.Δ.

Ανδρούλλα Χρίστου

